

Namnožitve in novosti pri obvladovanju podlubnikov v Srednji Evropi

Maarten de Groot

Andreja Kavčič

Marija Kolšek

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

POSVETOVANJE

»**Forest Protection Expert Colloquium**«

(17.–18. marec 2016; Dunaj, BFW)

DELAVNICA

»**Meeting regarding challenges in bark beetle management after ice storms**«

(7. april 2016; Ljubljana, GIS)

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

»Meeting regarding challenges in bark beetle management after ice storms« (GIS, 7. april 2016)

HRVAŠKA

- **dr. Boris Hrašovec**
(Univerza v Zagrebu, Zagreb)
- **dr. Milan Pernek**
(Hrvaški gozdarski inštitut, Zagreb)

AVSTRIJA

- **ing. Hannes Krehan**
(BFW, Dunaj)

ITALIJA

- **dr. Iris Bernardinelli**
(Univerza v Padovi, Padova)

BOSNA IN HERCEGOVINA

- **dr. Mirza Dautbašić**
(Univerza v Sarajevu, Sarajevo)

HRVAŠKA

Pregled stanja po žledolomu v začetku leta 2014

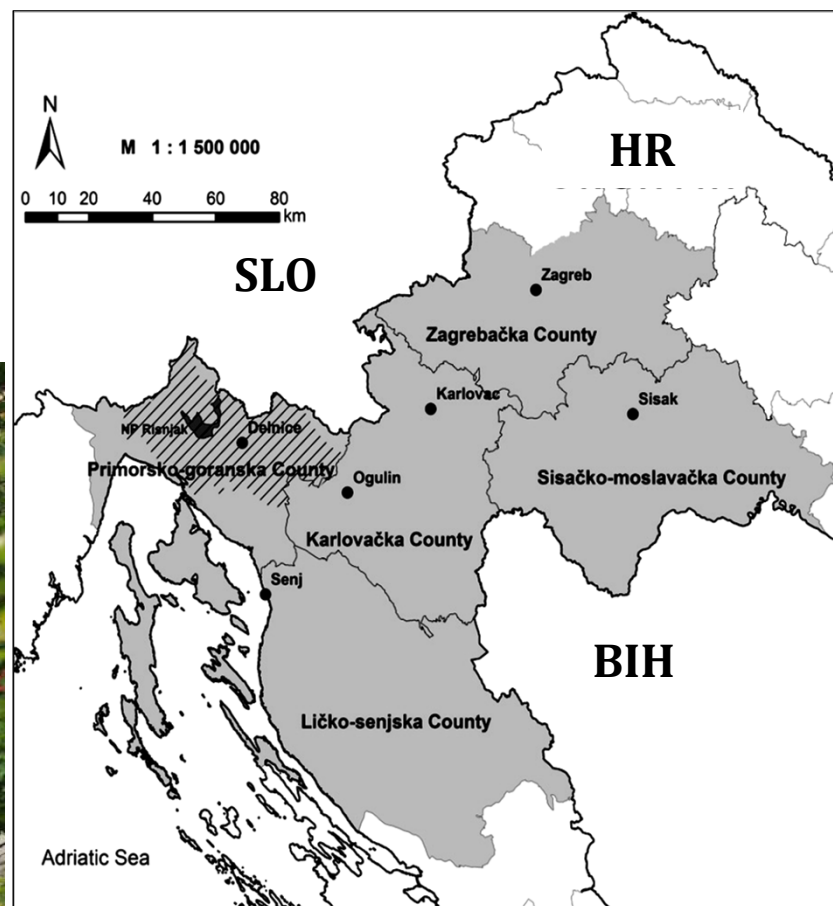
Naravna katastrofa

Prizadetih 5 območij

- polomljeno in podrto drevje
- poškodbe gozdnih cest
- zemeljski plazovi

Vir: Hrasovec B. 2016. »Meeting regarding challenges in bark beetle management after ice storms«

Vir: Vuletić in sod. 2014. SEEFOR 5: 65-79

HRVAŠKA

Pregled stanja po žledolomu v začetku leta 2014

Škoda (ocena) za območje Delnice – Senj – Ogulin

- skupaj prizadeto **56.021, 68 ha gozdov**
  - resno poškodovano = 19.245,79 ha gozdov (34,35 %)
  - popolnoma uničeno = 9.808,22 ha gozdov (17,51 %)
- skupaj poškodovano **8.546.169 m³ lesa**
  - poškodovano = 4.272.482 m³
  - uničeno = 1.644.946 m³
  - zmanjšana vrednost lesa = 2.628.741 m³

Sanitarni posek in obnova na prizadetem območju v 2014–2015

- SANITARNI POSEK
- POGOZDOVANJE

HRVAŠKA

Podlubniki na jelki (*Abies alba*)

Smrekovi lubadarji na Hrvaškem niso problem

Problem so podlubniki na jelki

- *Pityokteines curvidens* – krivozobi jelov lubadar
- *P. spinidens* – ostrozobi jelov lubadar
- *P. voronzowi* – Vorontzowov jelov lubadar

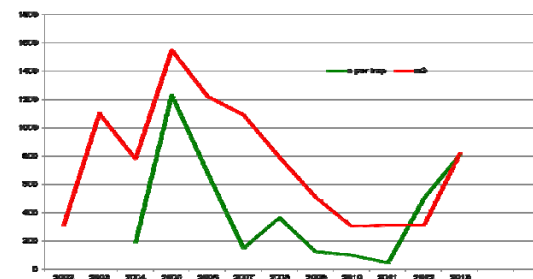
Vseevropska suša 2003 – namnožitelj

smrtnost 70 %, a ne dovolj, da bi zajezila naraščanje populacije (14 osebkov/dm²) – **PROFILAKSA!!!**

Za učinkovitost profilaktičnih ukrepov je nujno vedeti, kdaj in kje se bo izbruh pojavil

- kontrolne **feromonske pasti**
- monitoring od 2004

Zatiralni ukrep – **posek napadenih dreves**

Vir: Pernek M. 2016. »Meeting regarding challenges in bark beetle management after ice storms«

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

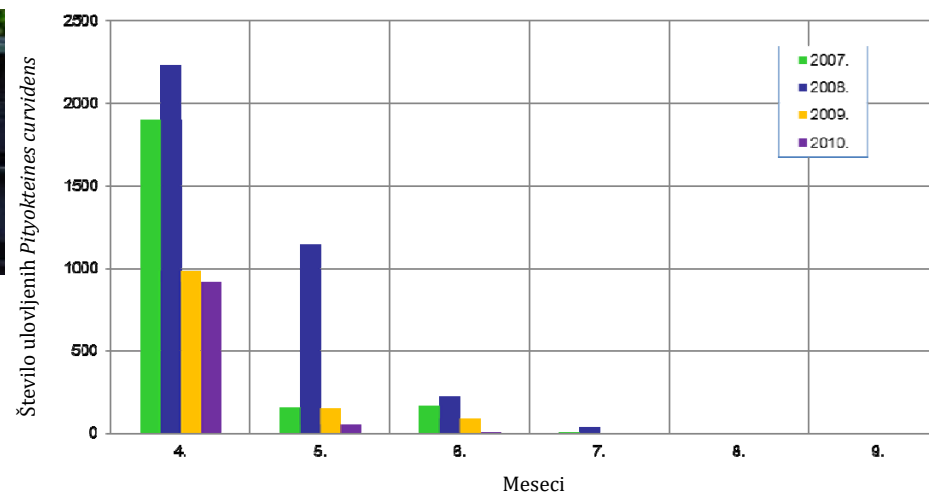

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

HRVAŠKA

Podlubniki na jelki (*Abies alba*)

Monitoring številčnosti populacije jelovih podlubnikov

Theysohn + feromon (**Curvivit**)

Priporočila:

Razdalja od zdravih dreves: min. 15 m

Razdalja med pastmi: min. 20 m

Število pasti za monitoring: 5 pasti / 1000 ha

Monitoring aprila in maja

Vir: Pernek M. 2016. »Meeting regarding challenges in bark beetle management after ice storms«

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

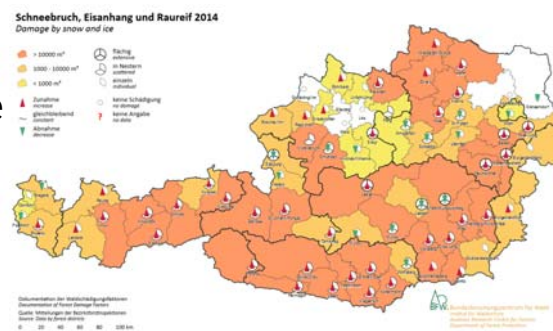
AVSTRIJA

Stanje podlubnikov

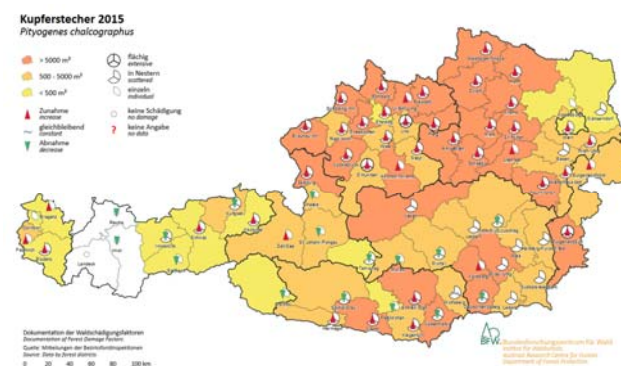
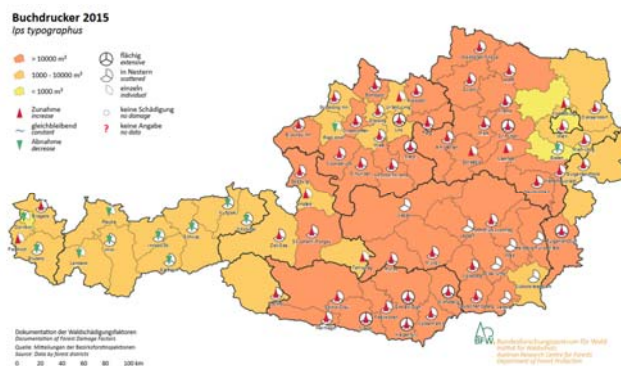
Pojav podlubnikov po naravnih ujmah

ŽLEDOLOM 2014

- Škoda v večjem delu Avstrije

- Veliko poškodovane lesne mase – idealno za namnožitev podlubnikov**
  - Velike količine majhnega, tržno nepomembnega materiala (vrhači, ...) – *Pityogenes chalcographus*
  - Debla – *Ips typographus*

Vir: Krehan H. 2016. »Meeting regarding challenges in bark beetle management after ice storms«

AVSTRIJA

Stanje podlubnikov

SANACIJA POŠKODOVANIH OBMOČIJ PO NARAVNIH UJMAH

Glavna načela za preprečevanje prekomernih namnožitev podlubnikov

1. **Posek in spravilo iglavcev** >>> posek in spravilo listavcev
2. **Posamezna poškodovana drevesa** >>> skupine poškodovanih dreves
3. **Manjša območja** >>> večja območja (> 5 ha)
4. **Odstranitev debel od korenin**
5. **Polomljeno drevje** >>> podrto drevje
6. **Nižje n.m.v.** >>> višje n.m.v.
7. **Osončena mesta** >>> senčna mesta

AVSTRIJA

Stanje podlubnikov

OBVLADOVANJE PODLUBNIKOV

- **Pravočasna odstranitev napadenih dreves.**
Shranjevanje napadenega lesa, ki ni olupljen ali tretiran, v gozdu – veliko tveganje!!!
Zelena napadena drevesa – problem spremeniti miselnost lastnikov!!!
- Uporaba **Storanet insekticidne mreže** na manjših skladovnicah lesa.
- Uporaba **lovnih dreves, feromonskih pasti in Trinet pasti** – strokovno znanje !!!
(nevarnost za bližnja drevesa!!!)
- **Mokrenje in tretiranje z insekticidi na skladiščih** – posebno dovoljenje!!!
- **Sečni ostanki – drobljenje**

Vir: Krehan H. 2016. »Meeting regarding challenges in bark beetle management after ice storms«

AVSTRIJA

Stanje podlubnikov

ZAKONODAJA – Zakon o gozdovih

implementacija na nivoju zveznih dežel

- **Ukrepi (lastnik)**
  - povečano tveganje
  - naraščanje populacije gozdnih škodljivcev

- **Stroški (lastnik)**
  - preventiva
  - ukrepi

POSEBNE ZAHTEVE – Uredba o varstvu gozdov

- **Odstranitev v ujmi poškodovanih in podrtih dreves – NUJNA!!!**
- **Shranjevanje napadenega lesa, ki ni tretiran, v gozdu – PREPOVEDANO!!!**
- **Transport in skladiščenje napadenega lesa – STROGO NADZOROVANA!!!**

AVSTRIJA

Stanje podlubnikov

SUBVENCije

- **Dejavniki nežive narave**
  - Federal Disaster Fund – financiranje stroškov v višini do 30 %
- **Pravilna izvedba ukrepov proti podlubnikom**
  - Predpisi na nivoju posameznih zveznih pokrajin – dodatno sofinanciranje

---

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

ITALIJA

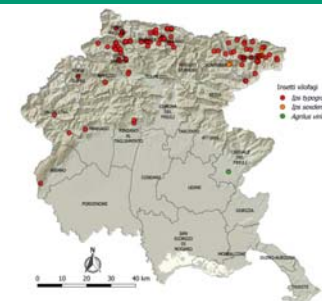
Stanje podlubnikov

RAZISKAVE *Ips typographus* – SV Italija

Število generacij *Ips typographus*

1996 – 2 generaciji na leto do 1000 m n.m.v.

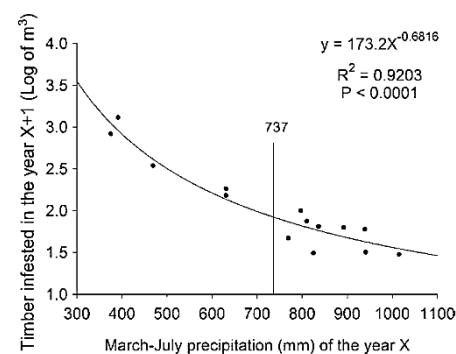
2016 – 2 generaciji na leto do 1400 m n.m.v.

Vpliv T in padavin

manj padavin v času III. – VII.

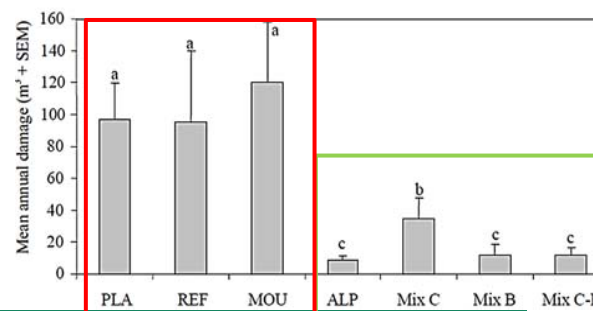
>>> večji napad dreves v naslednjem letu

Vpliv tipa gozda

najbolj prizadeti so čisti smrekovi sestoji

Najmanj prizadeti so mešani sestoji

Vir: Bernardinelli I. 2016. »Meeting regarding challenges in bark beetle management after ice storms«

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

ITALIJA

Stanje podlubnikov

SPREMLJANJE ŠTEVILČNOSTI POPULACIJE *Ips typographus*

Kontrolne feromonske pasti tipa Theysohn

OCENA TVEGANJA

Tveganje za prekomerno namnožitev narašča z:

- pomanjkanjem padavin (< 50 % povprečne letne količine),
- povečanim ulovom v feromonske pasti (> 8000 osebkov / past),
- povečanjem razmerja med ulovom 2. in 1. generacije (razmerje > 0,62).

REGULACIJA ŠTEVILČNOSTI POPULACIJE *Ips typographus* – PRIPOROČILA

- Sanitarni posek
- Lovne pasti
- Tretiranje z insekticidi
- Lovna drevesa s feromonsko vabo

Vir: Bernardinelli I. 2016. »Meeting regarding challenges in bark beetle management after ice storms«

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

ITALIJA

Stanje podlubnikov

POVZETEK

- **Pomembno je izvajanje monitoringa** številčnosti podlubnikov, zdravja gozda in podnebnih sprememb.
- **Izvajanje zatiralnih ukrepov zmanjšuje škodo zaradi *Ips typographus*.**
- Pri gojenju gozdov je nujno spodbujati **rastišču primerno drevesno sestavo** potreben je **načrt upravljanja s starajočimi se smrekovimi sestoji**.

BOSNA IN HERCEGOVINA

Stanje podlubnikov

---

63 % gozdnih površin

Ni ustrezne zakonodaje na področju gozdarstva!

Ni monitoringa!

Podlubniki

- jelovi
- smrekovi
- borovi

Ukrepi proti podlubnikom

- SANITARNA SEČNJA
- GOZDNI RED
- FEROMONSKE PASTI

Vir: Dautbašić M. 2016. »Meeting regarding challenges in bark beetle management after ice storms«

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

ZAKLJUČKI DELAVNICE – DISKUSIJA

A. Zakonodaja

B. Gojenje gozdov

**C. Preprečevalno-zatiralni ukrepi
(preventiva – profilaksa – kurativa)**

D. Organiziranost gozdne proizvodnje in trga z lesom

E. Prenos znanja, izkušenj, obveščanje, ozaveščanje

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

ZAKLJUČKI DELAVNICE

A. Zakonodaja

- **Sprememba sistema obdavčevanja**
spodbujanje aktivnega gospodarjenja z gozdovi
(npr. večji davki za neaktivne lastnike gozdov)

B. Gojenje gozdov

- **Sonaravno gospodarjenje in naravna obnova gozdov**
rastišču primerna drevesna sestava
(npr. zmanjšanje % smreke na njej neustreznih rastiščih)

ZAKLJUČKI DELAVNICE

C. Preprečevalno-zatiralni ukrepi

- **Preprečevalni varstveni ukrepi**
monitoring številčnosti podlubnikov (monitoring) in zdravja gozda (npr. IR snemanje), izdelava prognoz,
pravočasno ukrepanje za preprečitev namnožitve (profilaksa!)
pravočasne varstveno-sanacijske sečnje po naravnih ujmah
- **Zatiralni ukrepi**
uporaba vseh razpoložljivih načinov zatiranja: feromonske pasti, lovne nastave, FFS na skladiščih, sanitarni posek lubadark, posek zelenega roba žarišč, lupljenje in predelava izven gozda.

ZAKLJUČKI DELAVNICE

D. Organiziranost gozdne proizvodnje in trga z lesom

- **Organizacija dela in zagotovitev ustreznih kapacitet**, da po naravnih ujmah in v obdobjih prekomernih namnožitvev podlubnikov ne prihaja do zastojev pri izvajanju sečnje, pravilu in odvozu lesa iz gozda ter pri predelavi gozdnih lesnih proizvodov (npr. urediti odkup s podlubniki napadenega lesa s strani države)
Sodelovanje!!!

E. Prenos znanja, izkušenj, obveščanje, ozaveščanje

- **Prenos spoznaj najnovejših znanstvenih raziskav in praktičnih izkušenj**
strokovna srečanja, izobraževanja – stroka, lastniki
obveščanje, ozaveščanje – hitro!

»Forest Protection Expert Colloquium« (BFW, 17.–18. marec 2016)

Disperzija *Ips typographus* s skladišč lesa v bližnje gozdove

Jasmin Putz (BFW, Dunaj, Avstrija)

Metoda lova in ponovnega ulova

1. lovne nastave
2. 3 lokacije
  - SV skladišča
  - JZ skladišča
  - gozd (150 m od skladišča)
3. naselitev IT
4. fluorescentno barvilo
5. Theysohn pasti (44)
  - skladišče
  - gozd
  - različna oddaljenost

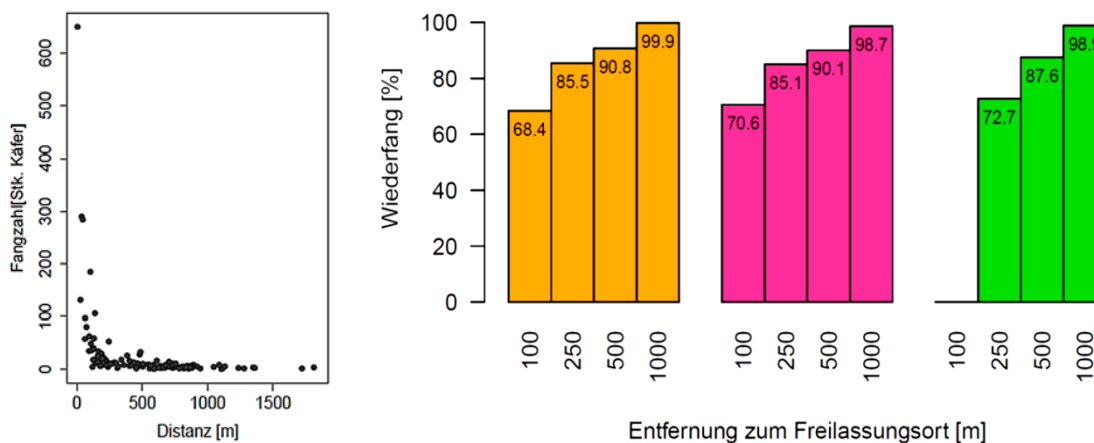
»Forest Protection Expert Colloquium« (BFW, 17.-18. marec 2016)

Disperzija *Ips typographus* s skladišč lesa v bližnje gozdove

Jasmin Putz (BFW, Dunaj, Avstrija)

Rezultati:

- ✓ Hrošči letajo v smeri **skladišče** $\Rightarrow$ gozd.
- ✓ **Število ujetih hroščev pada z oddaljenostjo pasti od nastave.**
- ✓ **70 % ujetih na razdalji do 100 m.**
- ✓ 90 % ujetih na razdalji do 500 m.
- ✓ 1 % hroščev leti dlje kot 1 km.

Vir: Putz J. 2014. Magistrska naloga

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE